Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

VN/27018/2025
VN/27018/2025-UM-1

3.9.2025

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Ulkoministeriön asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle asiassa U 28/2025 vp (komission ehdotus ns. BBNJ-direktiiviksi)

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön asiantuntijalausuntoa asiassa U 28/2025 vp (valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla (*BBNJ-direktiivi*)).

Ulkoministeriö toteaa asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alainen sopimus merten biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisilla alueilla (ns. BBNJ-sopimus) hyväksyttiin pitkän neuvotteluprosessin päätteeksi konsensuksella 19.6.2023. Venäjä ilmoitti kuitenkin irtautuvansa konsensuksesta ja antoi tätä tarkoittavan kantaselityksen sopimuksen hyväksymisen yhteydessä. Sopimus avattiin allekirjoitettavaksi 20.9.2023. Sopimus allekirjoitettiin tuolloin sekä EU:n että useiden EU:n jäsenvaltioiden (mm. Suomi) puolesta, ja sittemmin kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen.

Ulkoministeriö vastasi BBNJ-sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista sekä merensuojelulain muuttamista koskeneen hallituksen esityksen valmistelusta ja esittelystä. Hallituksen esitys (HE 9/2025 vp) annettiin eduskunnalle maaliskuussa 2025. Huhtikuussa 2025 eduskunta hyväksyi paitsi sopimuksen myös lait sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja merensuojelulain muuttamisesta. Jälkimmäinen sisältää sopimuksen täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset säännökset. Tasavallan presidentti vahvisti sittemmin lait (219/2025 ja 220/2025), jotka on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	S-posti, internet E-post, internet E-mail, internet
Ulkoministeriö PL 176 00023 Valtioneuvosto	Ulkoministeriö Laivastokuja 3 00160 Helsinki	+358 2 951 6001	+358 9 629 840	kirjaamo.um@gov.fi www.um.fi

Eduskunta hyväksyi myös tehtäväksi sopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kirjallisen poikkeuksen, jonka mukaan sopimuksen määräysten soveltaminen ei ulotu ennen sopimuksen voimaantuloa kerättyjen tai tuotetun kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten alueiden meren geenivarojen ja meren geenivaroja koskevan digitaalisen sekvenssitiedon käyttöön. Vastaavanlainen poikkeus hyväksyttiin myös EU:n osalta, kun neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2024 päätöksen sopimuksen tekemisestä EU:n puolesta. Sekä Suomi että EU tallettivat yhdessä viiden muun EU:n jäsenvaltion kanssa sitoutumiskirjansa sopimuksen tallettajana toimivan YK:n pääsihteerin huostaan 28.5.2025.

BBNJ-sopimus tulee 68 artiklansa mukaisesti voimaan 120 päivän kuluttua päivästä, jona 60. valtio on sitoutunut sopimukseen. Kesäkuussa 2025 järjestetty YK:n kolmas valtamerikonferenssi vauhditti sitoutumisia BBNJ-sopimukseen, ja tähän mennessä sopimukseen on sitoutunut EU:n lisäksi kaikkiaan 54 valtiota (ml. yhteensä 15 EU-valtiota). Voimaantulokynnyksen odotetaan ylittyvän viimeistään YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä syyskuussa, jolloin BBNJ-sopimus tulisi kansainvälisesti ja Suomen osalta voimaan tammikuussa 2026.

Komission direktiiviehdotuksen tavoitteena on panna täytäntöön BBNJ-sopimuksen ympäristönsuojelua ja meren geenivaroja koskevat määräykset EU:n lainsäädännössä. Komissio lähtee ehdotuksessaan siitä, että EU:n täytäntöönpanolainsäädäntö pitäisi saada valmiiksi siihen mennessä, kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan. Koska Suomi on jo sisällyttänyt sopimuksen täytäntöönpanon edellyttämät säännökset kansalliseen lainsäädäntöönsä, Suomella on edellytykset huolehtia sopimuksesta johtuvista kansainvälisistä velvoitteistaan, vaikka EU:n täytäntöönpanolainsäädäntö ei ehtisikään valmistumaan sopimuksen kansainväliseen voimaantuloon mennessä.

Ulkoministeriö on osallistunut direktiiviehdotusta koskevan U-kirjelmän U 28/2025 vp laatimiseen ja yhtyy U-kirjelmässä esitettyyn valtioneuvoston kantaan.

Lainsäädäntöneuvos Sari Mäkelä

VN/27018/2025-UM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Mäkelä Sari 91287773V

2025-09-03